

Boekbesprekingen

Lionel Haward. Forensic Psychology. Batsford Academic, 1981, 324 p.

Volgens de flaptekst vormt dit boek de eerste uitgebreide inleiding tot de *forensische psychologie* ooit geschreven. Dat is echter duidelijk onwaar: reeds in 1967 werd het elfde deel van het 'Handbuch der Psychologie' volledig gewijd aan forensische psychologie. Recenter (1975) verscheen van de hand van H. Liebel en W. v. Uslar het boek *Forensische Psychologie: Eine Einführung* (Uitg.: Verlag Kohlhammer, Stuttgart). Behalve deze publikaties, waarin expliciet in de titel naar 'forensische psychologie' verwezen wordt, zijn er heel wat andere monografieën verschenen – ook in het Engels – waarin de bedoelde materie behandeld wordt.

Hoe dan ook, gezien de recente groei qua belangstelling voor rechtspsychologische thema's, is het boek van Lionel Haward zeker enige aandacht waard; te meer daar de auteur niet alleen professor aan de Surrey-Universiteit is, maar ook een jarenlange praktijk als (psychologisch) gerechtsdeskundige achter de rug heeft.

Het boek bestaat uit vijf delen. In een eerste inleidend deel poogt de auteur het gebied van de forensische psychologie te definiëren binnen het geheel van de mogelijke relaties tussen psychologie en recht.

Haward hanteert daarbij een 'enge' definitie van wat forensisch psychologisch werk is: '(...) that branch of applied psychology which is concerned with the collection, examination and presentation of evidence for judicial purposes'. Hiermee maakt hij een scherp onderscheid tussen *forensische psychologie* en *psychologische criminologie*. Dit laatste heeft volgens Haward als studie-object het begrijpen van alle andere personen aan de delinquent die betrokken zijn bij een delict (politieagenten, juryleden, getuigen, slachtoffers...).

Haward's lovenswaardige poging om aldus enige conceptuele klaarheid in het interdisciplinaire gebied van de rechtspsychologie te brengen heeft als voornaamste defect dat er slechts negen pagina's aan besteed werden. Ongetwijfeld viel er nog heel wat meer te zeggen over de verhoudingen tussen o.a. rechtspsychologie, forensische psychologie en criminologische psychologie. Al was het maar omdat die verhoudingen niet uitsluitend als conceptuele relaties te beschouwen zijn maar ook als – historisch gegroeide – institutionele opsplitsingen in Academia.

Deel twee handelt over de verschillende *rollen* die de forensische psycholoog binnen het recht kan spelen. Haward onderscheidt daarbij een *klinische*, een *experimentele*, een *statistisch-demografische* en een *adviserende* rol.

De aard van deze rollen wordt geïllustreerd aan de hand van samenvattingen van gerechtszaken waar de auteur als expert bij betrokken was. Het interessante daarbij is dat op die manier duidelijk wordt welke verscheidenheid van aanpakwijzen er door de forensische psycholoog gevolgd kunnen worden.

In deel drie wordt ingegaan op de structuur en ontwikkeling van het Britse recht en op de *taken* die de forensische psycholoog in die rechtsstructuur op zich kan nemen. Ook hier wordt weer uitgebreid beroep gedaan op illustratiemate-

riaal. Boeiend daarbij is dat op die manier een fraai beeld geschetst wordt van vooral de rol van de forensische psychologie *buiten* het strafrecht. Ook in het burgerlijk recht, enz. stellen er zich forensisch psychologische problemen.

Deel vier behandelt de Britse rechtspraak en rechtsleer betreffende de getuigenissen, die relevant is voor de forensische psycholoog. Deel vijf tenslotte, sluit daar bij aan door de praktijk van de psychologische expertise te bediscussiëren. Deze twee laatste delen, die samen ongeveer de helft van het boek in beslag nemen, zijn gezien hun gerichtheid naar de Britse situatie toe minder relevant voor de Belgische lezer. De nadruk ligt bovendien zeer sterk op het verschijnen van de psycholoog voor het gerechtshof. Zo wordt in detail uitgelegd (en boeiend geïllustreerd met fragmenten uit dialogen tussen o.a. rechters en psychologen) hoe de psycholoog op het rechts-forum 'ondervraagd' wordt en hoe het zit met de vergoedingen voor de gedane prestaties...

Wat echter totaal ontbreekt is enige uitleg over de manier van werken die de forensische psycholoog kan volgen bij zijn klinisch en experimenteel werk. Hiermee laat Haward *het* grote probleem van de forensische psychologie ongemoeid: hoe moet het materiaal verzameld worden en hoe moet het voor de rechtbank gepresenteerd worden om effectief te zijn.

Een ander Britse forensische psycholoog, Eric Ward, heeft er onlangs nog op gewezen dat een van de grote problemen waar de forensische psychologie mee te kampen heeft, het ontbreken is van klinische procedures aangepast aan rechtspsychologische problemen. Daarmee samenhangend bestaat er eveneens een probleem qua onderzoeksfaciliteiten en vooral qua opleidingsmogelijkheden (Cfr. Ward, E., 'Problems of the Clinical Psychologist as Expert Witness', in: Lloyd-Bostock S., (Ed.), *Law and Psychology*, Oxford, SSRC Centre for Socio-Legal Studies, 1981).

Concluderend kunnen we stellen dat Haward, zich baserend op zijn jarenlange ervaring als forensisch psycholoog, een uitermate boeiend boek heeft geschreven dat vooral de stand van zaken voor Groot-Britannië behandelt maar dat ook voor de Belgische lezer interessant is, al was het maar om er zich van bewust te worden hoe onderontwikkeld de forensische psychologie in België wel is, zowel in haar toepassingen als in haar academische vorm.

Luk Van Langenhove

De 'zwarte wetsboekjes'

In ons recht fungeert van oudsher het principe dat 'iedereen geacht wordt de wet te kennen'.

Niemand – zelfs de geroutineerde praktijkjurist of advocaat – zal nog ontkennen dat ons rechtssysteem en de regels en wetten die ze uitvaardigt uitermate *complex* zijn geworden. Gaandeweg is het recht zich ook meer en meer gaan bemoeien met nieuwe toestanden en situaties. Deze schaalvergroting betekende tevens een uitbreiding van de macht van hen die de wetten produceren.

Het zijn de Wetswinkels geweest die 10 jaar geleden, naar het Nederlandse model van de Rechtswinkels, deze situatie zijn gaan ontleden. Zij beschouwen het recht als een consumptiegoed dat onderhevig is aan de mechanismen van de economische markt van vraag en aanbod. De traditionele advocatuur spitst zijn tijd en energie toe op een vraag die pecuniair lonend is: handelsrecht, vennoot-